

MELANVILAUTTAJAT RY:N

TURVALLISUUSSUUNNITELMA

Hyväksytty johtokunnan kokouksessa 28.4.2009.

Päivitetty 21.11.2009 / Teemu Tenhunen.

1. MELANVILAUTTAJIEN TOIMINTA

Melanvilauttajat ry eli MeVi on melonnan yleisseura. MeVissä harrastetaan retki-, virkistys-, kunto-, koski- ja kilpamelontaa. Seurassa on noin 270 jäsentä. MeVin kotipaikka on Jyväskylä ja toiminta-alueena Keski-Suomi. MeVin toimintaan kuuluvat esimerkiksi retket ja lenkit järvillä, merellä, joilla ja koskissa, melontakurssien ja -tapahtumien järjestäminen, yhteisten kanoottivajojen hallinnointi sekä kanoottien ja melontavarusteiden hankkiminen ja vuokraaminen seuran jäsenille. MeVi pyrkii edistämään monipuolista ja turvallista melontaharrastusta sekä melontaolosuhteita Keski-Suomessa.

2. TURVALLISUUSSUUNNITELMAN PERUSTA

Oikein varustein, tiedoin ja taidoin harrastettuna melonta ei ole vaarallinen laji. Turvallisuuskohdat pitää kuitenkin jokaisen melojan tiedostaa harrastamiseensa liittyen – melonnassa on omat riskinsä, erityisesti pitkällä retkillä, koskimelonnassa ja kylmien vesien aikaan. Vahinkoja voi myös aina sattua.

Melanvilauttajissa tavoitellaan turvallista melontaa. Tämä asiakirja on laadittu turvallisuuden edistämiseksi erityisesti seuran järjestetyssä toiminnassa kuten retkillä, kurssilla ja muissa tapahtumissa, mutta myös seuralaisten omatoimisessa melonnassa. Tavoite on, ettei seuratoiminnassa satu vakavia onnettomuuksia ja että seuralaiset sekä tapahtumien osallistujat kokevat MeVin toiminnan turvalliseksi.

Turvallisuussuunnitelma on seuran yleinen turvallisuusasiakirja, jossa pyritään kattavasti esittämään seuraa koskevat keskeiset turvallisuuteen liittyvät tekijät: vastuut, riskit, riskeihin varautuminen ja turvallisuutta edistävä toiminta. Seuran tärkeimpiä yksittäisiä tapahtumia varten laaditaan lisäksi erillinen yksityiskohtainen turvallisuussuunnitelma – tämän asiakirjan linjausten mukaisesti. Seuralaisille käytännön turvaohjeita ja -neuvoja annetaan erityisesti jokaiselle seuralaiselle jaettavassa *Melolan oppaassa* sekä kurssien, retkien ja tapahtumien yhteydessä.

Tämä turvallisuussuunnitelma päivitetään ja hyväksytään johtokunnan kokouksessa vuosittain ennen melontakauden alkua. Kommentit tai muutosesitykset voi lähettää johtokunnan jäsen Teemu Tenhuselle.

3. VASTUUNJAKO TURVALLISUUSASIOISSA

3.1 Johtokunta

Seurassa turvallisuudesta vastaa ylimpänä johtokunta. Johtokunnan tehtäviin kuuluu esimerkiksi

- tämän turvallisuussuunnitelman kehittäminen ja päivittäminen,
- yleinen turvallisuuden edistäminen seurassa,
- ohjaajien ja tapahtumanjärjestäjien tiedottaminen ja kouluttaminen turvallisuusasioissa, sekä
- yleinen turvallisuusasioista tiedottaminen esimerkiksi Kanoottiliiton ohjeistuksien pohjalta.

3.2 Vaja- ja kalustovastaavat

Vaja- ja kalustovastaavat vastaavat seuran kaluston ja varusteiden kunnosta sekä vajojen turvallisuusjärjestelyistä (sammuttimet, kulkutiet ja vajojen yleinen kunto).

3.3 Retkien, kurssien ja muiden tapahtumien järjestäjät ja ohjaajat

Retkien, kurssien ja muiden tapahtumien järjestäjät ja ohjaajat vastaavat turvallisuudesta yksittäisissä tapahtumissa. Järjestäjät ja ohjaajat vastaavat tämän turvallisuusohjeen noudattamisesta tapahtumissa ja yksityiskohtaisten turvasuunnitelmien laatimisesta merkittävimpiin tapahtumiin. Tässä ohjeessa määritellään tapahtumien ohjaajien pätevyysvaatimukset sekä tapahtumat, joihin on laadittava erillinen turvasuunnitelma.

3.4 Kaluston kuljettajat

Auton, jolla hinataan kanoottitraileria, tai jonka katolla kuljetetaan kanootteja, ajaja on aina viime kädessä vastuussa lastista ja sen kiinnityksestä.

3.5 Seuralaiset

Seuralaiset ovat velvollisia noudattamaan tämän asiakirjan, *Melolan oppaan* sekä tapahtumien ohjaajien määräyksiä ja sääntöjä. Jokaisella seuralaisella edellytetään olevan Kanoottiliiton ohjeiden mukaisen melonnan peruskurssin tasoiset tiedot ja taidot melonnasta – peruskurssin käyminen on edellytyksenä myös seuraan liittymiselle. Jokaisen seuralaisen on huolehdittava osaltaan yhteisestä omaisuudesta, kanooteista ja varusteista sekä harrastettava melontaa asiaankuuluvalla ja turvallisella tavalla. Seuran sisäisessä toiminnassa jokainen seuralainen on itse eniten vastuussa omasta turvallisuudestaan. Seuran retkillä ja muissa tapahtumissa seuralaisten on etukäteen ilmoitettava vastuuhjaajalle mahdollisista turvallisuuteen vaikuttavista sairauksista tai lääkityksistä.

4. VASTUUKYSYMYKSET SEURAN TAPAHTUMISSA

Vastuukysymyksiä seuran tapahtumissa määrittelee laki, *Melonnan turvallisuusohje* ja terve järki. Näiden kaikkien näkökulmasta melontatapahtumien tulee olla mahdollisimman turvallisia.

Kuluttajapalveluiden turvallisuudesta annetun lain (75/2004) perusteella toiminnan järjestäjällä on vastuu tapahtumiinsa osallistuvien turvallisuudesta. Melontatapahtumien järjestäminen seuraan kuulumattomille on kiistatta lain tarkoittamaa ”muun palvelun tarjoajan” kuluttajapalvelua, jota koskevat melko tiukat kriteerit. Kuluttajapalvelusta ei saa aiheutua normaalia suurempaa vaaraa osallistujan terveydelle tai omaisuudelle. Palvelun tarjoajalla on oltava riittävät ja oikeat tiedot palvelusta sekä siihen liittyvistä riskeistä. Palvelusta on myös annettava osallistujille oikeat ja kattavat tiedot etukäteen. Turvallisena pidetään palvelua, joka suoritetaan oikeaoppisesti ajantasaisten valtakunnallisten ohjeiden mukaan.

MeVi on edellä mainitun lain tarkoittama ”muu kuluttajapalvelun tarjoaja” seuraavissa tapahtumissa:

- melontakokeilut,
- melonnan peruskurssit sekä
- muu toiminta, johon osallistuu seuraan kuulumattomia, tai josta seura saa merkittävää ulkopuolista tuloa.

Edellä mainittujen tapahtumien järjestämisessä on noudatettava erityistä huolellisuutta ja suhteellisen tarkkoja kriteereitä. Käytännössä tapahtumissa on ehdottomasti noudatettava *Melontaturvallisuuden neuvottelukunnan* laatimaa *Melonnan turvallisuusohjetta*, joka on rinnastettavissa viranomaissuosituksen. Ohjeen mukaan mm.

- vastuuhenkilöiden on oltava Kanoottiliiton hyväksymiä ohjaajia tai oppaita,
- osallistujien taidot ja varusteet on tarkistettava,
- kaluston ja varusteiden on oltava asianmukaisia,
- tapahtumista on laadittava kaikkien ohjaajien ja järjestäjien tiedossa oleva turvallisuussuunnitelma, ja
- osallistujia on kirjallisesti tai suullisesti ohjeistettava turvallisuussuunnitelman pohjalta.

Melonnan turvallisuusohjeen ja melontaohjaajien koulutuksen mukaisesti huolellisesti toimittaessa seura ei ole vastuussa mahdollisesta onnettomuudesta.

Yhdistysten vastuut yhdistysten sisäisissä tapahtumissa tai normaalissa seuratoiminnassa eivät ole täysin selkeät, mutta viisainta on myös sisäisesti toimia *Melonnan turvallisuusohjeen* mukaisesti. *Turvallisuusohjetta* sovelletaankin sen johdannon mukaan myös kaikkeen muuhun järjestettyyn melontatoimintaan maksullisten, kuluttajapalveluista annetun lain määrittelemien tapahtumien lisäksi. Myös yhdistyslain mukaan yhdistys voi joutua korvausvelvolliseksi, mikäli se toiminnallaan tai huolimattomuudellaan aiheuttaa vahinkoa kuluttajalle, ulkopuoliselle henkilölle tai yhdistyksen omalle jäsenelle. Ongelmien välttämiseksi Melanvilauttajissa noudatetaan *Melonnan turvallisuusohjetta* kaikessa toiminnassa.

5. VAKUUTUKSET

Seuratoimintaan liittyy kuusi eri vakuutusta: toiminnanvastuuvakuutus, vapaaehtoistyöntekijöiden tapaturmavakuutus, kilpailulisenssivakuutus, harrastelijalisenssivakuutus, harrastelijamelojan vakuutus ja seuran omaisuuden vakuutus.

MeVillä on Suomen Kanoottiliiton kautta Suomen Liikunnan ja Urheilun hankkima urheilujärjestöjen toiminnanvastuuvakuutus ja vapaaehtoistyöntekijöiden tapaturmavakuutus. Seuran tapahtumissa alle 75-vuotiaat järjestäjät, ohjaajat ja vapaaehtoiset työntekijät ovat tapaturmavakuutettuja. Vakuutus kattaa luottamustoimet, kurssien järjestämisen, toimistotyön, varainhankinnan jne. Toiminnanvastuuvakuutus korvaa seuran tai seuran vapaaehtoistyöntekijän seuran tapahtumassa kolmannelle osapuolelle aiheuttaman henkilö- tai esinevahingon. Omavastuu vahingoissa on 500 euroa. Oletuksena on, että tapahtumat ovat asianmukaisesti eli *Melonnan turvallisuusohjeen* ja muiden viranomaismääräysten (maanomistajien ja poliisin luvat jne.) mukaisesti järjestettyjä.

Vakuutuksellinen kilpailulisenssi korvaa kilpailu- tai harjoitustilanteissa sattuvia henkilövahinkoja. Yksittäinen kilpailija voi valita ottaako lisenssin vakuutuksellisena vai vakuutuksettomana.

Kanoottiliiton harrastelijamelojan vakuutuksen voi ottaa kuka tahansa meloja. Vakuutus korvaa vahinkotilanteita kotimaan retkimelonnassa (ei kata kilpa- tai koskimelontaa eikä ulkomailla melomista). Seura voi myös välittää harrastelijamelojan vakuutuksia jäsenilleen.

Harrastelijalisenssi vakuutuksellisena toimii muuten samoin harrastelijamelojan vakuutus, mutta kattaa vahinkotilanteita myös ulkomailla.

Seuran tapahtumiin osallistuvia ei lähtökohtaisesti ole vakuutettu seuran toimesta. Tapahtumien osallistujia on aina tiedotettava tästä. Jos järjestäjät ja ohjaajat toimivat asianmukaisesti, osallistujat ovat mukana omalla vastuullaan. On myös mahdollista ottaa kurssilaisille tai muun tapahtuman osallistujille harrastelijamelojan vakuutus.

Seuran vajat sekä vajoilla säilytettävä seuran ja seuralaisten omaisuus on vakuutettu palo-, murto-, myrsky- ja ilkeivaltavahinkoja vastaan. Vakuutuksen omavastuu on 500 euroa.

6. SEURAN VAJAT

Seura hallinnoi neljää kanoottivajaa. Tuomiojärven rannalla sijaitseva vaja on kaupungin omistuksessa, kolme vajaa Päijänteen rannalla Naattialla on seuran omistuksessa. Jokainen seuralainen voi hankkia vajoille avaimen.

Tuomion vajalla on seuran muovinen retkikalusto ja koskimelontakalusto sekä jonkun verran seuralaisten omia kanootteja. Tuomion vaja toimii esimerkiksi kurssien tukikohtana. Seura vastaa vajan toiminnallisesta kunnosta, lukuun ottamatta kaupungin omassa käytössä olevaa vajoosaa. Vajalla on sähköt. Vajalla on jauhesammutin sijoitettuna ulko-oven viereen.

Päätukikohdassa Naattialla on seuran kuituinen kalusto sekä runsaasti seuralaisten omia kanootteja. Seura vastaa kokonaisuudessaan vajojen kunnosta ja turvallisuudesta. Vajoilla ei ole sähköjä, eikä tulta käsitellä missään muodossa – kaikissa vajoissa on kuitenkin jauhesammutin. Sammuttimet tarkistutetaan säännöllisesti.

Vajat pyritään pitämään hyvässä ja siistissä kunnossa. Suurin arvioitu turvallisuusriski vajoilla on loukkaantuminen nostettaessa kanoottia jollekin korkealle yläpaikalle – kanoottien helpompaa nostamista varten vajoilla on vankkoja jakkaroita. Vajojen lattiat on myös pidettävä vapaina ylimääräisistä tavaroista, näin vähennetään kaatumisen riskiä.

7. SEURAN KANOOTIT

Seura omistaa noin 50 kanoottia. Tuomion vajalla on seuran muovinen retkikalusto ja koskimelontakalusto. Naattian ensimmäisessä vajassa on seuran kuitukalusto. Seuran kalusto on keskimääräisesti hyväkuntoista ja laadukasta. Kalusto uusiutuu keskimääräisesti noin kymmenen vuoden välein. Kaikki kalusto on *Melonnan turvallisuusohjeen* mukaista:

Kanootista vastuussa olevan (–) on pidettävä kanootti melontakelpoisena ja asianmukaisessa kunnossa. Kanootin rakenteen, varusteiden, lujuuden ja vakavuuden on oltava sellaiset, että se on turvallinen niissä olosuhteissa, missä sitä käytetään.

Kanootissa tulee olla kellukkeet tai vedenpitävät laipiot ja sen tulee olla niin rakennettu ja varustettu, että se vedellä täytettynä ja kutakin henkilöä kohti 100 Newtonin voimalla kuormitettuna pysyy pinnalla vaakasuorassa.

Kanootissa tulee olla kiinnitettynä turvaohje: “Käytä meloessasi aina melontaliiviä, tarkista kellukkeet ja pidä tyhjennysväline mukana. Ne lisäävät turvallisuutta.

Retkikajakeissa on turvallisuusohjeen mukaisesti tartuntakahvat keulassa ja perässä sekä kattavat kansinarut. Koski- ja kuntokajakkeihin on lisätty ja lisätään tarvittaessa ilmapusseja kelluttavuuden varmistamiseksi.

Kaluston kuntoa seurataan säännöllisesti esimerkiksi vajatalkoissa ja muiden seuratapahtumien yhteydessä. Seuralaiset ovat velvollisia tarkistamaan kanootin kunnan aina ennen vesille siirtymistä.

Seuralaisten on korjattava havaitsemansa puutteet tai viat pääsääntöisesti itse. Jos puutetta tai vikaa ei osaa korjata, on seuralaisen selvästi merkittävä rikkinäinen kanootti ja ilmoitettava asiasta kalustovastaavalle. Vaarallinen kanootti pidetään käyttökiellossa, kunnes se saadaan korjattua. Seuran vajoilla on työkalupakit, jotka sisältävät keskeiset kanoottien korjauksessa tarvittavat välineet ja tarvikkeet.

8. SEURAN VARUSTEET

Kanoottien lisäksi seura omistaa runsaasti melontavälineistöä kuten meloja, aukkopeitteita ja melontaliivejä. Seuralle pyritään hankkimaan mahdollisimman toimivia ja luotettavia varusteita. Varusteita koskevat samat ilmoitus-, korjaus- ja uusintavelvoitteet kuin kanoottejakin.

Viime vuosina hankinnoissa on pyritty huomioimaan erityisesti turvallisuuteen vaikuttavat varusteet. Seuralla onkin kattava valikoima turvallisuusvälineitä, joita seuralaiset voivat vapaasti käyttää kanootin vuokraamisen tai käyttämisen yhteydessä:

- CE-hyväksytyjä melontaliivejä seuralla on kymmeniä. Jokaiseen liiviin on kiinnitetty pilli. Liivejä on kaiken kokoisia, näin pyritään varmistamaan oikean kokoisen liivin löytyminen jokaiselle.
- Jokaisen kajakin yhteyteen kuuluu ehjä ja kyseiseen kajakkimalliin sopiva aukkopeite.
- Jokaisen kanootin yhteyteen kuuluu kuivaussieni. Kelluvia tyhjennyspumppuja on riittävästi jokaista melontaretkää varten.
- Sekä Naattian että Tuomion vajoilla on noin 10 melakelluketta, 3 EA-laukkua, muutamia katkomoja ja noin 5 hinausköyttä. EA-laukut tarkastetaan ja täydennetään vuosittain. Laukuissa on esimerkiksi sidetarpeita, hypotermiapeite ja lääkkeitä.
- Naattian vajalla Päijänteen rannalla on lainattavissa melankarkuremmejä ja yksi kansikompassi. Naattian vajalla on lainattavia karttoja Pohjois-Päijänteen alueesta.
- Koskimelontaa varten Tuomion vajalla on toistakymmentä kypärää ja useita heittoköysiä.
- Vajoilla on keltaisia huomioliivejä käytettäväksi hämärällä melottaessa.

9. VARUSTEET SEURAN KALUSTOLLA MELOTTAESSA

Seuran kalustolla melottaessa melojan on aina käytettävä hyväksyttyä melontaliiviä ja aukkopeitettä. Melontalenkille tai -retkelle on otettava mukaan kuivaussieni ja tyhjennyspumppu. Melakelluke suositellaan otettavaksi mukaan, jos meloja on liikkeellä yksin eikä osaa eskimokäännöstä. Jos retkellä on vähintään kaksi kanoottia, hinausköyttä suositellaan mukaan otettavaksi. Varamelaa ja EA-laukkua suositellaan aina mukaan otettavaksi. Jos melotaan hämärässä tai pimeällä, niin valkoinen valo on pakollinen varuste. Lisäksi melojien on heijastimilla, kirkasvärisillä vaatteilla, viirillä tms. huolehdittava näkyvyydestään kaikissa sää- ja valaistusolosuhteissa – seuran vajoilla on myös lainattavia keltaisia huomioliivejä. Kypärää on käytettävä koskessa melottaessa sekä muuten olosuhteiden sitä vaatiessa.

Vesitiiviisti pakattu kännykkä melontaliivien rintataskussa on suositeltava turvallisuusvaruste jokaiselle. Kompassia ja karttaa on syytä pitää mukana varsinkin kauemmaksi ulottuvilla retkillä.

Seuralaisten suositellaan käyttävän vastaavia varusteita myös omilla kanooteilla meloessaan.

10. OLOSUHTEIDEN MUKAINEN MELONTAVAATETUS

Melonnan turvallisuusohjeen mukaan ”melojan varusteisiin kuuluu (–) olosuhteiden mukainen melonta-asu päälle puettuna.” Seuran kursseilla ja tapahtumissa koulutetaan asianmukaisten melontavaatteiden käyttämiseen. Myös *Melojan oppaassa* annetaan ohjeita melontavaatetuksesta erityisesti kylmien vesien aikaan.

Keskeistä melontavaatetuksessa on pukeutua veden lämpötilan mukaan. Vesi kylmentää 32 kertaa ilmaa nopeammin – ja veden varaan joutuminen on melonnassa tyypillinen lajinomainen riski. Alle 10-asteisessa vedessä ihminen menettää toimintakykynsä jopa vain parissa minuutissa.

Suomessa lämpimien vesien aika on erittäin lyhyt. Melontavedet ovat yleensä kylmiä elokuun alusta kesäkuun alkuun – erityisesti tänä aikana on tärkeää kiinnittää pukeutumiseen huomiota. Jos vesi on alle 10-asteista, meloijan pitää käyttää kuivapukua tai märkápukua sekä melontatakkia ja -housuja. Alle 15-asteisen veden aikaan kannattaa käyttää vähintään melontatakkia ja -housuja. *Melojan turvallisuusohjeessa* todetaan: meloijan varustukseen kuuluu ”kuiva- tai märkápuku, jos kaatumistilanteessa hypotermian vaara on todennäköinen”.

Päälle puettun asianmukaisen melonta-asun lisäksi vesitiiviisti pakatut varavaatteet lisäävät huomattavasti muutamaa tuntia pidempien retkien turvallisuutta – ja mukavuutta kaatumistilanteen jälkeen.

11. VAJAKIRJOJEN KÄYTTÄMINEN VAJOILLA

Seuran kaikilla vajoilla on käytössä vajakirja. Sekä seuran että omia kanootteja käyttäessään jokaisen seuralaisen on merkittävä keskeiset kalustonkäyttötiedot vajakirjaan. Vajakirjaan on merkittävä käyttäjän nimi, käytettävä kalusto, puhelinnumero, lähtöaika sekä mahdollisimman tarkasti arvioitu paluu-aika ja lenkin tai retken suunta. Vajakirjojen avulla seurataan kaluston käyttöä sekä järjestetään mahdollinen kadonneen etsintä.

12. JÄSENTEN OMATOIMINEN LENKKI- JA VIRKISTYSMELONTA

Suurin osa seurassa tapahtuvasta melomisesta on jäsenten omatoimista lenkki- ja virkistysmelontaa. Seuran jäsenten omatoimisen melonnan pitäisi perustaltaan olla turvallista. Seuraan voi liittyä vain, jos on aiemmin harrastanut melontaa, käynyt Kanoottiliiton ohjeiden mukaisen melonnan peruskurssin tai seuraan liittyessään osallistuu MeVin melonnan peruskurssille. Vähintään seuran vajakoulutukseen osallistuminen on aina pakollista seuraan liityttäessä. Vajakoulutuksessa käydään läpi seuran keskeiset toimintaperiaatteet sekä mahdollisesti pyydetään osoittamaan melontataidot. *Melojan opas* jaetaan kaikille seuraan liittyville. Vuoden 2009 alussa opas postitettiin jokaiselle seuralaiselle. Jokaisen seuralaisen pitäisi näin ollen hallita keskeiset melontaan liittyvät tiedot ja taidot sekä ymmärtää lajinomaiset riskit.

Jäsenet käyttävät omatoimimelonnessaan joko omaa tai seuran kalustoa. Omaa kalustoa käyttävät ovat yleensä pidemmälle edistyneitä melonnan harrastajia. Seuran kalustolla meloessaan jäsenet ovat vastuussa sekä itsestään että seuran kalustosta ja varusteista. Seura ei pääsääntöisesti lainkaan vuokraa kalustoa seuran ulkopuolisille. Jäsen voi kuitenkin viedä yhden seuraan kuulumattoman kertaluonteisesti kokeilemaan melontaa. Tällöin jäsen on vastuussa sekä seuran kanoottista että seuraan kuulumattomasta melojasta. Useamman kuin yhden seuraan kuulumattoman melojan saa viedä melomaan vain koulutettu melontaohjaaja.

Aloittelevien melojien, esimerkiksi juuri melonnan peruskurssin käyneiden, suositellaan melovan etupäässä Tuomion vajan vesistöissä. Melontaolosuhteet Tuomion vajan vesistön järvissä ja joissa ovat yleensä helpot. Tuomio-, Palokka- ja Alvajärvet ovat sangen pieniä ja matalia. Suurta aallokkoa järvillä ei juuri ole, ja moottoriveneliikennekin on kielletty. Järviä yhdistävät Löyly-, Touru-, ja Pappilanjoet ovat lyhyitä ja yleensä virtaamaltaan rauhallisia. Asutusta on vesistön rannoilla joka puolella, ja myös tiet ovat aina lähellä.

Seuran päävajatukikohta on Päijänteen rannalla Naattialla. Naattialta lähdetessä melontaolosuhteet ovat yleensä Tuomiota haastavimmat. Asutusta on vähemmän, selät ovat isompia ja usein aallokkoisia, veneliikennettä on ajoittain runsaasti, ja eksymisen vaara on huomattavasti Tuomion vesistöä merkittävämpi. Uusien jäsenten suositellaankin tutustuvan Päijänteellä melomiseen ensiksi ohjattujen perjantairetkien sekä yhteisten tiistaimelontojen avulla.

Koskimelajat käyvät omatoimisesti melomassa lähinnä Kapeen-, Kuusaan- ja Konnekoskilla. Koskimelontaa ei suositella aloitettavaksi ilman koski- tai virtaavan veden melontakurssia, eikä koskissa ole turvallista meloa yksin. Lisäksi jokaisen melojan on itse arvioitava, riittävätkö omat taidot kosken turvalliseen laskemiseen.

13. SEURAN VIIKKOLENKKITOIMINTA

Seuralla on toukokuun alusta syyskuulle viikoittain kaksi yhteistä melontalenkkiä. Lenkit on tarkoitettu vain jäsenille. Yleensä suurin osa osallistujista käyttää lenkeillä seuran kalustoa. Tiistaisin klo 18 lenkki lähtee Naattian vajalta ja torstaisin Tuomion vajalta. Lenkkejä ei ole ohjattu, joten paikalla olevat melojat päättävät omatoimisesti keskenään vauhdista, reitistä, kohteesta ja turvallisuusjärjestelyistä.

Erityisesti torstain lenkkiä suositellaan aloitteleville melojille esimerkiksi heti melonnan peruskurssin jälkeen melontakokemuksen kartuttamiseksi. Tiistain lenkillä on yleensä mukana kokeneempia meloja, jotka tarvittaessa ohjeistavat myös turvallisuusjärjestelyistä.

Osallistujien on keskenään varmistettava kohtien 9. (varusteet) ja 10. (vaatteet) vaatimusten toteutuminen lenkeillä. Erityisesti tiistain lenkin osallistujien on huolehdittava myös siitä, että reitti ja melottava matka ovat kaikille osallistujille soveltuvia.

Viikkolenkkejä varten ei laadita erillistä turvallisuussuunnitelmaa – turvaohjeena noudatetaan tätä asiakirjaa.

14. SEURAN OHJATTU TOIMINTA

Seuran ohjattuun varsinaiseen toimintaan kuuluvat melontakokeilut, melonnan peruskurssit, melonnan jatkokurssit, koskimelontakurssit, uimahallikurssit sekä retket. Kaikkien tapahtumien turvallisuustavoitteena on, ettei vakavia onnettomuuksia satu. Tavoitteena on myös se, että osallistujat kokevat tapahtumat turvallisiksi. Sekä tapahtumien järjestäjien että osallistujien tulee kaikissa tapahtumissa ottaa huomioon oma ja muiden osallistujien turvallisuus.

14.1 Ohjaajien pätevyysvaatimukset

Seuran tapahtumien vesillä tapahtuvasta ohjauksesta saa olla vastuussa vain Kanoottiliiton vaatimusten mukaisesti koulutettu melontaohjaaja tai -opas. Ohjaajalla on oltava voimassa oleva ohjaajatodistus sekä EA-kurssitodistus.

14.2 Osallistujavaatimukset

Pääsääntöisesti kaikkien seuran melontatapahtumien osallistujien on osattava uida. Seuran tapahtumiin ei saa osallistua päihtyneenä. Osallistujien on noudatettava ohjaajien neuvoja ja ohjeita kaikissa tapahtumissa. Tapahtumien osallistujien on etukäteen ilmoitettava vastuuhjaajalle mahdollisista kyseisen tapahtuman turvallisuuteen vaikuttavista sairauksista tai lääkityksistä.

14.3 Ohjaajien ja osallistujien määrä

Melonnan turvallisuusohjeen mukaisesti melontaretken johtajalla saa olla suoraan vastuullaan korkeintaan 16 hengen ryhmä korkeintaan 10 kanootissa. Tätä suuremmissa ryhmissä melottaessa johtajalla on oltava nimettyjä, kyseiseen melontatilanteeseen riittävän päteviä avustajia niin, että edellä kerrottu ohjaajien ja ohjattavien lukumääräsääntö toteutuu.

14.4 Ohjaajien pakolliset varusteet

Ohjaajien pakollisia varusteita kaikissa tapahtumissa (pl. uimahallikurssit) ovat *Melonnan turvallisuusohjetta* mukailleen:

- tapahtumaan soveltuvat riittävän kantavat melontaliivit,
- olosuhteiden mukainen melontavaatetus, joka mahdollistaa tarvittaessa pelastusuimisen ja pitempiaikaisen oleskelun vedessä,
- hinausvyö,
- ensiapulaukku, johon sisältyy hypotermiapeite,
- koskessa tai joella melottaessa heittoköysi,
- hätäraketit kun melotaan merellä tai suurilla järvillä (koskee vain usean vuorokauden retkiä),
- puukko tai katkaisuveitsi melontaliivien taskussa tai muuten nopeasti saatavilla,
- matkapuhelin vesitiiviisti pakattuna,
- valkoinen valo, jos olosuhteet sitä edellyttävät, sekä
- vettä ja energiapitoista syötävää.

Retken, kurssin tai muun tapahtuman kestosta ja vaativuudesta riippuen ohjaajalla voi olla muita varusteita kuten varamela, kartta ja kompassi, tulentekovälineet sekä kanootin korjausvälineet.

14.5 Tapahtumamainokset

Tapahtumien mainosten on oltava asianmukaisia eli niissä on kerrottava tapahtuman keskeiset tiedot sekä taito-, kunto- ja varustevaatimukset.

14.5 Perustoimintaohjeet ennen vesille siirtymistä

Seuran ohjatuissa tapahtumissa toimitaan ennen vesille siirtymistä seuraavien linjausten mukaisesti:

- osallistujien taidot ja varusteet on selvitettävä,
- kaluston ja varusteiden kunto on tarkistettava, ja
- osallistujia on turvasuunnitelman pohjalta ohjeistettava keskeisistä turvallisuusseikoista.

15. SEURAN RETKITOIMINTA

Seuran retkitoimintaa ovat perjantairetket, viikonloppuretket, pitkät melontaretket kaukaisempiin kohteisiin sekä koski- ja jokimelontaretket. Retkiä mainostetaan yleensä sähköpostilistalla, nettisivuilla sekä mahdollisesti seuralehdessä. Seuran retket on tarkoitettu vain jäsenille. Joskus retkiä voidaan järjestää yhteistyössä muiden seurojen kanssa – tällöin turvaohjeista neuvotellaan toisen seuran kanssa.

Aiemmin mainittujen ohjaajavarusteiden lisäksi pakollisia ryhmävarusteita retkillä ovat:

- varamela
- tulentekovälineet,
- kartta ja kompassi (ei koske perjantairetkiä), ja
- kanootin korjausvälineet (ei koske perjantairetkiä).

Retken vetäjän harkinnan mukaan osallistujien pakollisia varusteita seuran retkillä voivat olla vähintään:

- asianmukainen kanootti,
- CE-hyväksytyt melontaliivit,
- varavaatetus vesitiiviisti pakattuna,
- kuiva- tai märkäpuku, jos hypotermian vaara kaatumistilanteessa on todennäköinen,
- kypärä joilla melottaessa ja muissakin tilanteissa, joissa olosuhteet sitä edellyttävät,
- pilli,
- tulentekovälineet,
- kartta ja kompassi, ja
- valkoinen valo.

Ohjaajan on aina huolehdittava siitä, että ryhmällä on mukana riittävä määrä asianmukaisia henkilökohtaisia ja ryhmävarusteita. Ohjaajalla on oikeus kieltää seuralaisen osallistuminen retkelle, jos tällä ei ole riittäviä varusteita. Ohjaajalla on myös oikeus keskeyttää retki tarvittaessa yksittäisen henkilön tai koko seurueen osalta, jos turvallisuusnäkökohdat sitä edellyttävät.

15.1 Perjantairetket

Perjantairetkiä järjestetään kesäkuun alusta syyskuulle noin joka toinen perjantai. Perjantairetkille lähdetään Naattian vajalta. Retket suuntautuvat Pohjois-Päijänteellä johonkin sopivaan kohteeseen, kuten Jyväsjärvelle, Muuratsaloon tai Vuoritsalon ympäri. Retkillä on etukäteen nimetty vetäjä.

Perjantairetkien turvallisuussuunnitelmana noudatetaan tätä asiakirjaa. Osallistujille kerrotaan keskeiset turvallisuusnäkökohdat retkimainoksessa sekä suullisesti vajalla ennen retkelle lähtemistä. Perjantairetkillä ei ole osallistujamäärärajoitusta, edellyttäen että ryhmässä on mukana kokeneita melojia, jotka voivat toimia avustavina ohjaajina.

15.2 Muut päiväretket

Muita päiväretkiä järjestetään silloin tällöin kauden aikana. Perinteisiä päiväretkiä ovat olleet esimerkiksi vappumelonta ja Leppämaraton. Retket suuntautuvat yleensä Päijänteelle. Retkillä on etukäteen nimetty vetäjä.

Retkien turvallisuussuunnitelmana noudatetaan tätä asiakirjaa. Osallistujille kerrotaan keskeiset turvallisuusnäkökohdat retkimainoksessa sekä suullisesti vajalla ennen retkelle lähtemistä. Retkillä ei ole osallistujamäärärajoitusta, edellyttäen että ryhmässä on mukana kokeneita melojia, jotka voivat toimia avustavina ohjaajina.

15.3 Viikonloppuretket

Ohjattuna viikonloppuretkiä järjestetään muutamia kauden aikana. Retket voivat suuntautua Pohjois-Päijänteelle, Keiteleelle, Konnevedelle, Puulalle tai johonkin vastaavaan kohteeseen lähiseuduilla.

Retkille on laadittava erillinen kirjallinen turvallisuussuunnitelma. Turvallisuussuunnitelma voidaan esittää osallistujille kirjallisesti tai suullisesti. Retkien osallistujamäärää ei ole rajattu, edellyttäen että ryhmässä on mukana kokeneita melojia, jotka voivat toimia avustavina ohjaajina.

15.4 Usean päivän retket

Järjestettyjä ja ohjattuja pitkiä melontaretkiä on yleensä yksi kautta kohden. Retki suuntautuu yleensä merelle tai jollekin suurelle järviolueelle.

Retkimainoksessa on tarkasti mainittava retken taito,- kunto- ja varustevaatimukset. *Melonnan turvaohjetta* mukaillen ”osallistujien kokemus, taito ja kestävyys on etukäteen selvitettävä vaativaa melontaretkettä varten. Turvallisuussuunnitteluun on kiinnitettävä erityistä huomiota ja osanottajille on ennakkoon selvitettävä, millaisia vaatimuksia melontatilanne terveydentilalle asettaa.”

Retkille on laadittava kirjallinen turvallisuussuunnitelma, joka esitetään etukäteen kirjallisesti osallistujille. Turvallisuussuunnitelmassa on nimettävä riittävä määrä retken avustavia ohjaajia. Retkien osallistujamäärää ei ole rajattu, edellyttäen että ryhmässä on mukana kokeneita melojia, jotka voivat toimia avustavina ohjaajina. Ennen retkelle lähtemistä osallistujien keskeiset turvavarusteet on tarkastettava.

16. KURSSI- JA KOULUTUSTOIMINTA

16.1 Melontakokeilut

Melontakokeiluissa esitellään vasta-alkajille melontaa lajina. Melontakokeiluja voidaan järjestää isojen tapahtumien osana tai omina tapahtuminaan. Yleensä kokeiluissa yksi tai kaksi ohjaajaa käyttää tapahtumaan osallistuvia lyhyen aikaa vesillä melomassa.

Mahdollisia suuria melontakokeilutapahtumia lukuun ottamatta kokeiluihin ei laadita erillistä turvasuunnitelmaa – tämä asiakirja toimii kokeilujen turvaohjeena.

Melontakokeilujen osallistujilta edellytetään uimataitoa. Keskeiset turvallisuuteen vaikuttavat seikat kerrotaan osallistujille suullisesti rannalla ennen melonnan aloittamista. Keskeisiä seikkoja ovat:

- kajakin perustava käyttäytyminen ja käsitleminen,
- melontaliivien oikea pukeminen,
- aukkopeitteen kiinnittäminen ja irroittaminen,
- rauhallisuus ja maltin säilyttäminen kaikissa toimissa, sekä
- toiminta kajakin mahdollisessa kaatumisessa ja kajakista poistumisessa.

Melontakokeiluun voi yhtä aikaa osallistua korkeintaan viisi osallistujaa vesillä olevaa ohjaajaa kohden. Melontakokeiluissa kalustona käytetään seuran helpoimmin käsiteltäviä ja vakaimpia kajakkeja.

16.2 Melonnan peruskurssit

Melonnan peruskursseja järjestetään vuosittain noin 3–5. Kurssit ovat yleensä alkukesästä. Kurssien tukikohtana toimii Tuomion vaja. Kurssit pidetään Kanoottiliiton kurssiohjeistuksen mukaisina. Kurseille voivat osallistua myös seuraan kuulumattomat. Seuraan liittyäkseen kurssin käyminen on pakollista niille, jotka eivät ole aiemmin harrastaneet melontaa tai osallistuneet muualla vastaavalle kurssille.

Peruskursseille laaditaan erikseen kirjallinen turvallisuussuunnitelma, joka on ohjaajien ja avustavien ohjaajien tiedossa. Keskeiset turvallisuusohjeet kerrotaan osallistujille suullisesti. Kurssien pääsyvaatimuksena on uimataito. Kurssien maksimi osallistujamäärä on 20. Ohjaajien tavoitteellinen määrä on yksi ohjaaja viittä osallistujaa kohti. Kurseille voivat osallistua vähintään 15-vuotiaat. Alle 18-vuotiaat tarvitsevat osallistuakseen huoltajan suostumuksen.

16.3 Melonnan jatkokurssit

Melonnan jatkokursseja voidaan järjestää noin yksi kaudessa, yleensä loppukesäisin. Kurssien tukikohtana toimii Naattian vaja. Kurssi on suunnattu melontaa jonkun aikaa harrastaneille, jotka haluavat syventää melontatietämystään- ja taitojaan.

Kurssien turvallisuutta lisää se, että yleensä kurssien osallistujilla on jo kohtuullisen kattavat melontatiedot ja -taidot. Toisaalta jatkokurssit pyritään koulutusyistä pitämään mahdollisimman haastavissa olosuhteissa, mikä lisää kurssien riskejä. Kurseilla voidaan Päijänteen lisäksi meloa virtaavassa vedessä.

Jatkokursseille laaditaan erillinen turvallisuussuunnitelma, joka on kaikkien ohjaajien tiedossa. Keskeiset turvaohjeet kerrotaan osallistujille suullisesti. Jatkokurssien maksimi osallistujamäärä on 15. Ohjaajien tavoitteellinen määrä on yksi ohjaaja viittä osallistujaa kohti. Kurssien pääsyvaatimuksena on melonnan peruskurssin käyminen ja kohtuullinen melontakokemus.

16.4 Uimahallikurssit

Uimahallikursseja pidetään yleensä 1–2 loppupalvesta tai alkukeväisin. Hallikursseilla keskitytään melonnan keskeisten turvallisuustaitojen kuten tuentojen, pelastamisen, pelastautumisen ja eskimokäännöksen opettelemiseen lämpimissä ja turvallisissa olosuhteissa.

Hallikursseille ei laadita erillistä turvasuunnitelmaa. Allasharjoittelussa arvioidut riskit ovat vähäiset – hypotermiariskia ei ole, eksyä ei voi, eikä aallokkoakaan ole. Kursseja valvoo työnsä puolesta uimahallin uimavalvoja. Keskeiset turvallisuuteen vaikuttavat seikat kerrotaan osallistujille suullisesti. Kurssien maksimi osallistujamäärä on yleensä 12. Ohjaajien tavoitteellinen määrä on yksi ohjaaja viittä osallistujaa kohti.

16.5 Ohjaaja- ja muut kurssit

Melonnanohjaajakursseja voidaan järjestää omana toimintana tai yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Ohjaajakurssit pidetään yleensä retkimuotoisina viikonloppukursseina järvi- tai jokireiteillä. Ohjaajakursseista on laadittava kirjallinen turvallisuussuunnitelma, joka esitetään ohjaajakokelaille ennen kurssia.

Myös muita kursseja voidaan järjestää. Kursseilla sovelletaan tapauskohtaisesti tässä asiakirjassa esitettyjä ohjeita. Vaativia tai pitkiä kursseja varten on laadittava erillinen turvallisuussuunnitelma.

16.6 Turvallisuus- ja taitoharjoitukset

Turvallisuus- ja taitoharjoituksia on yleensä järjestetty ns. puljauspäivinä Tuomiojärvellä. Tapahtumia on ollut muutaman kerran kesäisin. Tapahtumissa harjoitellaan porukalla tuentoja, reskuttamista ja eskimokäännöstä. Tapahtumien turvasuunnitelmana noudatetaan tätä asiakirjaa. Tapahtumissa on vetäjinä ja valvojina koulutettuja ohjaajia, ja yleensä käytännön harjoitukset tehdään pareittain.

Myös muunlaisia turvallisuus- ja taitoharjoituksia saatetaan järjestää, esimerkiksi yhteistyössä Järvipelastusseuran kanssa. Lähtökohtaisesti tapahtumissa noudatetaan turvasuunnitelmana tätä asiakirjaa. Vaativia harjoitustapahtumia varten on laadittava erillinen turvallisuussuunnitelma.

17. KILPAILUTOIMINTA

Seuralaisten osallistuessa kilpailuihin noudatetaan Kanoottiliiton ja kunkin kilpailun järjestäjän ohjeita ja määräyksiä. Omia kilpailutapahtumia varten laaditaan aina erillinen turvallisuussuunnitelma.

18. KOSKIMELONTATOIMINTA

Koskimelontatoiminta esitetään tässä asiakirjassa omana lukunaan, koska koskimelontatoiminnassa arvioidaan yleisesti olevan kohonnut riski verrattuna järvillä tapahtuvaan melomiseen.

Seuran kalustosta koskissa saa käyttää vain muovisia kajakkeja tai kanootteja sekä kuituisia slalomkajakkeja. Koskissa melottaessa on aina käytettävä melontaliivin lisäksi myös kypärää. Lisäksi aukkopeiton on oltava niin tiukka ja vedenpitävä, ettei vesi pääse kajakin sisään, eikä peitto irtoa veden voimasta. Käytännössä suositellaan neopreenisen aukkopeiton käyttöä.

18.1 Omatoiminen koskimelonta

Koskimelontaa ei suositella aloitettavaksi ilman koski- tai virtaavan veden melontakurssia, eikä koskissa ole turvallista meloa yksin. Lisäksi jokaisen melojan on itse arvioitava, riittävätkö omat taidot kosken turvalliseen laskemiseen. Melojien on sovittava tärkeimmät turvallisuusseikat keskenään aina ennen koskeen menemistä.

Jos meloja joutuu koskessa uimasilleen, on uitava selällään ja jalat edellä alavirran suuntaan. Kajakki on pyrittävä pitämään vierellä tai alavirran puolella, sillä veden täyttämä raskas kanootti saattaa aiheuttaa vahinkoa uimariin osuessaan.

18.2 Järjestetyt koskiretket

Koski- tai jokimelontaretkiä voidaan kauden aikana järjestää esimerkiksi lähijoille, Lieksanjoelle, Tornionjoelle, Kymijoelle ja Ruotsiin tai Norjaan.

Järjestetyille koskiretkille tehdään aina kirjallinen turvallisuussuunnitelma. Lyhyillä retkillä suunnitelma voidaan esittää suullisesti, vähintään yön yli kestäville retkillä kirjallinen suunnitelma on etukäteen jaettava osallistujille.

18.3 Virtaavan veden ja koskimelontakurssit

Kursseille on aina laadittava kirjallinen turvallisuussuunnitelma, joka esitetään lyhyiden tapahtumien osalta suullisesti kurssin alussa. Vähintään yön yli kestäviä tapahtumia varten kirjallinen turvallisuussuunnitelma on etukäteen jaettava osallistujille.

Virtaavan veden ja koskimelontakurssien järjestämisestä on aina etukäteen ilmoitettava lähimmälle pelastuslaitokselle. Kurssien osallistujille tulee olla veden lämpötila huomioiden joko märkä- tai kuivapuku tai vähintään kuivat vaihtovaatteet vesitiivisti pakattuna.

19. SEURAN KALUSTON KULJETTAMINEN AUTON KATOLLA TAI TRAILERILLA

Kanootteja kuljetetaan säännöllisesti seuran retkille, kursseille ja muihin tapahtumiin. Yleensä 1–2 kanoottia kuljetetaan auton katolla ja tätä suuremmat määrät trailerilla. Kanoottien kiinnityksessä auton katolle tai traileriin on oltava erityisen huolellinen – irronnut kanootti voi aiheuttaa vakavankin vaaratilanteen esimerkiksi vastaantulevalle autolle. Auton kuljettaja on aina viime kädessä vastuussa kuormasta ja sen kiinnityksestä myös kaikissa seuran tapahtumissa.

Kiinnityksessä on käytettävä luotettavia tarkoitukseen suunniteltuja kuormaliinoja. Räikällisiä liinoja ei saa käyttää. Etuosistaan kanootit suositellaan kiinnitettäväksi kahdella liinalla – näin yhden liinan pettäessä toinen liina estää kanootin kääntymisen sivulle katolla tai trailerissa.

20. TYYPILLISIÄ RISKEJÄ MELONNASSA

Tyypillisiä riskejä melontatoiminnassa ovat esimerkiksi seuraavat:

- Tyypillisin lajinomainen riskitilanne melonnassa on yllättävä kaatuminen kanootin kanssa ja tästä seuraava veden varaan joutuminen. Kaatuminen vähintään säikäyttää aina, mahdollista on myös loukkaantuminen sekä varusteiden kastuminen ja hukkaaminen. Erityisesti kylmien vesien aikaan kylmettyminen ja jopa hypotermia uhkaavat jokaista veden varaan joutunutta.
- Erilaiset nyrjähdykset, venähdykset ja muut loukkaantumiset ovat melonnassakin aina mahdollisia – yleisimmin rannalla liikuttaessa, vesille mentäessä, vesillä kaaduttaessa ja rantauduttaessa.
- Eksymisen riski on olemassa erityisesti tuntemattomissa vesistöissä, hämärän ja pimeän aikaan sekä muuten haastavissa olosuhteissa.
- Lämpöhalvauksen riski on olemassa erityisesti kuumimpaan kesäaikaan. Nestehukka voi yllättää myös kylminä vuodenaikoina – meloja hikoilee märkäpuvuissaan ja muissa varusteissaan yleensä melkoisesti.
- Sairauskohtauksen (esimerkiksi astma tai diabetes) riski on melonnan aikanakin olemassa.
- Uhkaavat tai vaaralliset kohtaamiset muun vesiliikenteen kanssa ovat mahdollisia erityisesti Päijänteellä sekä seuran retkien aikana.

Tämän asiakirjan linjauksilla ja ohjeilla pyritään minimoimaan edellä mainitut riskit sekä estämään riskien muuttuminen vaara- ja hätätilanteiksi.

21. EKSYMINEN JA ETSIMINEN

Eksyminen on melonnassa yksi lajinomainen vaaratilanne. Eksyminen on todennäköisintä yleensä joki- ja koskimelonnassa sekä pitkillä sileän veden retkillä. Joella melottaessa näkyvyys usein rajoittuu edelliseen ja seuraavaan mutkaan, jolloin suuri osa muista retkeläisistä on näkymättömissä. Koskessa melottaessa yksittäinen osallistuja saattaa helposti kadota näkyvistä veden kanssa kamppailtaessa. Pitkillä retkillä porukan hajaantumista aiheuttavat tyypillisesti melojien kunto- ja temperamenttierot sekä eri kanoottimallien runkonopeuserot.

21.1 Eksymistilanteiden ehkäiseminen

Eksymisiä voidaan tehokkaasti ehkäistä sopimalla retken toimintaohjeet etukäteen. Ohjeita on retkillä myös noudatettava – jos ohjeistuksesta poiketaan joltain osin, niin tämä on sovittava etukäteen ohjaajien tai muiden osallistujien kanssa.

Perustoimintaohjeistus voidaan tiivistää muutamaan perussääntöön:

- Keulassa ja perässä on oltava valvojat. Näin kukaan ei tipu porukasta, eikä myöskään melo muiden edelle.
- Välit on pidettävä riittävän tiiviinä. Jos jokaisella on näkö- ja kuuloyhteys edelliseen ja seuraavaan melojaan, niin kukaan retkeläisistä ei voi olla eksyksissä.
- Melojien välejä on edelleen tiivistettävä joella, sumussa, saaristossa ja isossa aallokossa.
- Pysähdytään riittävän usein kasaamaan porukka yhteen ja tiedustelemaan mahdollisista ongelmista.
- Kommunikointia varten on oltava selkeä merkinantojärjestelmä.
- Sovitaan toimintaohjeistus mahdollisten eksymistilanteiden varalle.

21.2 Eksyneen tai eksyneiden etsiminen

Retkellä oletuksena on se, että kaikki retkenvetäjän ryhmästä tietymättömissä olevat ovat eksyksissä. Ohjatuilla retkillä tällaisessa tilanteessa järjestetään aina etsintä. Etsintäsuunnitelman tekeminen on yleensä aina tilannekohtaista. Muuttujina tilanteissa ovat eksyneiden tiedot ja taidot, etukäteen sovitut pelisäännöt, sää- ja melontaolosuhteet, olosuhteiden haastavuus, jne. Tärkeää etsintätilanteessa on sopia etsintäsuunnitelmasta mahdollisimman tarkasti – näin mahdollistetaan toimiva etsiminen ja vältetään lisäkatoamiset. Erityisesti etsijöiden keskinäisestä viestinnästä pitää sopia tarkasti. Ryhmän hajauttamista pitää mahdollisuuksien mukaan välttää. Yksin tai pareittain etsijöinä voivat toimia vain kokeneet ja suunnistustaitoiset melojat.

Jos eksyneitä ei ole löytynyt kohtuullisessa ajassa, hälytetään viranomaisapua (112) tapahtuman vastuuvetäjän johdolla.

22. TOIMINTA ONNETTOMUUSTILANTEESSA

Onnettomuuksia tai vaaratilanteita sattuu toisinaan kaikessa toiminnassa varotoimista huolimatta.

Tärkeintä kaikissa vaara- tai onnettomuustilanteissa on toimia maltillisesti ja rauhallisesti mutta kuitenkin ripeästi.

22.1 Omatoiminen melonta

Jos omatoimisella melontaretkellä sattuu jokin onnettomuus, niin

- Tee tilanteesta mahdollisimman selkeä analyysi.
- Toimi ennalta pohdittujen, suunniteltujen ja opeteltujen toimintatapojen mukaisesti.
- Estä lisävahinkojen syntyminen.
- Anna tarvittaessa ensiapua.
- Hälytä tarvittaessa lisää apua (112). Hätätilanteessa voit saada hätäkeskuksesta myös toimintaohjeita elvytykseen tms.
- Pyri tarvittaessa mahdollisimman nopeasti avun lähelle suojaisalle rannalle.
- Jos joudut veren varaan, etkä pääse takaisin kanoottiin, pyri saamaan mahdollisimman suuri osa vartalostasi ylös vedestä. Pidä raajat lähellä vartaloa. Hälytä pikaisesti apua.
- Odota rauhallisesti avun saapumista. Pyri tarvittaessa kiinnittämään pelastajien tai muiden vesilläliikkujien huomio.

22.2 Seuran järjestetty toiminta

Onnettomuus voi sattua myös seuran järjestetyssä toiminnassa. Seuran järjestetyssä toiminnassa päävastuussa tilanneanalyysistä ja pelastustoimista on retken vastuuhjaaja. Lenkeillä tai muissa tapahtumissa, joissa ei ole mukana koulutettua ohjaajaa, päävastuussa pelastustoimista on kokenein paikalla oleva meloja.

Päävastuussa oleva ohjaaja / kokenein paikalla oleva meloja jakaa muille tehtävät pelastustilanteessa. Jos kyseessä on oikea hätätilanne, vetäjä ei yleensä itse ensimmäisenä osallistu konkreettisiin pelastust toimiin. Koulutetut ohjaajat hoitavat yleensä varsinaiset pelastustoimet, ja avustavat ohjaajat tai kokeneet melojat huolehtivat sillä aikaa muista osallistujista. Retken ohjaaja vastaa ensisijaisesti ulkopuolisen avun pyytämisestä paikalle. Hän voi myös delegoida tehtävän apuohjaajalle.

23. TAPAHTUMAN TAI RETKEN KESKEYTTÄMINEN

Vakavassa vaara- tai onnettomuustilanteessa on yleensä syytä keskeyttää retki tai muu tapahtuma. Tapahtuma voidaan keskeyttää myös, jos on uhka vakavasta onnettomuustilanteesta. Päätöksen keskeyttämisestä tekee vastuuhjaaja neuvoteltuaan avustavien ohjaajien kanssa.

Hätätilanteessa turvaan pyritään nopeimman lisävaaroja aiheuttamattoman reitin kautta. Pitkillä tai muuten vaativilla retkillä evakuoitipisteet on selvitettävä etukäteen.

24. TIEDOTUS

Mahdollisen vakavan onnettomuustilanteen, esimerkiksi loukkaantumisen, katoamisen tai hukkumisen, jälkeen johtokunta on seuran puolesta ensisijaisesti vastuussa tiedottamisesta. Johtokunta hoitaa tarvittaessa yhteydet viranomaisiin ja tiedotusvälineisiin. Tärkeää on tiedottaa myös oman seuran sisäisesti – näin varmistetaan objektiivisen tiedon välittyminen.

Tarvittaessa johtokunta antaa tiedotteen, jossa kerrotaan:

- mitä, missä ja milloin on tapahtunut,
- mitkä ovat mahdollisia syitä tapahtuneeseen,
- millaisia seurauksia on aiheutunut, ja
- vastuuhenkilö, jolta voi tarvittaessa kysyä lisätietoja.

25. TURVALLISUUSKOULUTUS

Seuran turvallisuuskoulutukseen kuuluvat tässäkin asiakirjassa mainitut

- melonnan peruskurssit,
- melonnan jatkokurssit,
- melonnanohjaajakurssit,
- uimahallikurssit ja
- yhteiset turvallisuus- ja taitoharjoitukset.

Tarvittaessa ja sopivien tilaisuuksien ilmetessä voidaan järjestää myös muuta turvallisuuskoulutusta.

26. OHJE TAPAHTUMAN TURVALLISUUSUUNNITELMAN LAATIMISEEN

Tapahtuman turvallisuussuunnitelmassa pyritään selvittämään tapahtuman keskeiset riskit, vastuut, turva- ja pelastusjärjestelyt sekä toiminta mahdollisessa hätätilanteessa. Alla on esimerkinomainen melonnan peruskurssin turvallisuussuunnitelma. Seuran tapahtumia varten Teemu Tenhuselta on saatavissa tyhjiä lomakepohjia.

TURVALLISUUSUUNNITELMA / MELONNAN PERUSKURSSIT	
Järjestäjä	Suomen Kanoottiliitto ry:n jäsenseura Melanvilauttajat r.y.
Tapahtuman luonnehdintaa	Kyseessä on melonnan peruskurssi. Tutustutaan erityisesti kajakkimelontaan järviolosuhteissa, melontaan lajina ja harrastuksena, käytettävään kalustoon ja varusteisiin, jne. Harjoitellaan esimerkiksi kajakkiin menemistä, rantautumista, melontatekniikoita sekä pelastautumista.
Turvallisuustavoitteet	Keskeisenä tavoitteena on, ettei kurssien aikana satu onnettomuuksia tai vakavia vaaratilanteita. Lisäksi tavoitteena on, että osallistujat i) kokevat kurssin turvalliseksi ja hallituksi, ja ii) oppivat melontaturvallisuuden perusasiat.
Ajankohta	Kursseja järjestetään 3–5 touko-heinäkuussa. Kurssit pidetään yleensä kolmena peräkkäisenä arki-iltana noin klo 18–21:30.
Toiminta-alue tai -reitti	MeVin vaja Tuomiojärven rannalla toimii kurssien tukikohtana. Melotaan Tuomio- ja Palokkajärvillä sekä Löyly- ja Tourujoilla.
Alue tai reitti melonnan kannalta	Tuomio- ja Palokkajärvet ovat suhteellisen matalia ja pienuutensa ansiosta melko suojaisia kovalta tuulelta. Rannat ovat koko ajan lähellä. Moottoriveneliikenne on järvillä kielletty. Järvet sopivat mainiosti melonnan aloittamiseen.
Pääohjaaja	Melontaohjaaja sekä luonto- ja eräopas Teemu Tenhunen, kokemusta lukuisien vastaavien kurssien ja tapahtumien järjestämisestä ja ohjaamisesta.
Muut ohjaajat	Melontaohjaajat Pasi Lehikoinen ja Pentti Mattila sekä muita koulutettuja ohjaajia.
Avustavat ohjaajat	Avustavina ohjaajina ja turvamelojina mukana kokeneita seuralaisia. Tavoitteena <i>Melonnan turvaohjeen</i> mukaisesti yksi ohjaaja viittä kurssilaista kohden.
Osallistumisvaatimukset	Osallistumisedellytyksenä on uimataito. Kurssille voivat osallistua sekä seuran jäsenet että seuraan kuulumattomat. Kurssille voivat osallistua 15 vuotta täyttäneet ja sitä vanhemmat. Alle 18-vuotiaat tarvitsevat kurssille osallistuakseen huoltajan suostumuksen. Kurseille ei saa osallistua päihtyneenä.
Osallistujamäärärajoitus	Enintään 20, edellyttäen että <i>Melonnan turvaohjeen</i> ohjaajavaatimukset täyttyvät.
Osallistujien luonnehdintaa	Osa ei todennäköisesti ole melonut aiemmin lainkaan, osa on melonut runsaastikin – kurssilaiset ovat siis taidoiltaan ja tiedoiltaan hyvin eri tasoisia.
Vastuut ja vakuutukset	MeVillä on toiminnanvastuuvakuutus ja vapaaehtoistyöntekijän tapaturmavakuutus. Osallistujat ovat kurssilla omalla vastuullaan – kurssilaisten on myös mahdollista ottaa vuoden voimassa oleva harrastelijamelojen vakuutus (6€).
Käytettävä kalusto	Kurseille voi osallistua omalla tai seuran yksikkökajakkikalustolla. Yleensä suurin osa käyttää seuran kanootteja. Seuran puolesta kalustona on pääasiassa muovisia retkikajakkeja. Pyritään löytämään jokaiselle sopivan kokoinen kajakki.
Kalustovaatimukset	Kaikki seuran kanootit ovat <i>Melonnan turvaohjeen</i> mukaisia. Kaluston kunto tarkastetaan aina ennen vesille siirtymistä.
Ohjaajien varusteet	Ohjaajakäyttöön riittävän kelluttavat melontaliivit, hinausvyöt, katkaisuveitset, matkapuhelimet vesiitiiviisti suojattuna, tyhjennyspumput, kuivaussienet, ylimääräistä syötävää ja juotavaa.
Ohjaajien vaatetus	Melontavaatetus joka mahdollistaa pitkäaikaisenkin oleskelun vedessä.
Ryhmävarusteet	Kattava EA-pakkaus ja varamela. Ohjaajat huolehtivat aina pakollisten ryhmävarusteiden mukaan ottamisesta.
Osallistujien pakolliset varusteet	Juomapullo. Vesillä ollessa käytetään aina CE-hyväksyttyä pillistä melontaliiviä ja paikoilleen asetettua aukkoheitettä. Liivit ja aukkoheitteet ovat seuran puolesta. Varusteet tarkistetaan aina ennen vesille siirtymistä.

Osallistujien muut varusteet	Silmälasit kiinnitettynä nauhalla, uimalasit ja nenäkliipsu turvallisuusharjoittelussa.
Osallistujien pakollinen vaatetus	Kastumisen sietävät ja sääolosuhteiden mukaiset vaatteet ja jalkineet. Varavaatteet vajalla tai vesitiiviisti pakattuna kanootissa.
Osallistujien velvollisuudet	Osallistujien on noudatettava ohjaajien määräyksiä. Osallistujien on huomioitava toiminnassaan myös muiden osallistujien turvallisuus. Osallistujien on etukäteen kerrottava sairauksista tai vammoista, jotka voivat vaikuttaa kurssin aikana omaan tai muiden turvallisuuteen. Osallistujien on kysyttävä neuvoa ohjaajilta kaikissa turvallisuuteen liittyvissä asioissa sekä kerrottava ohjaajille mahdollisista ongelmista tai huomioista, jotka voivat olla turvallisuuden kannalta merkittäviä.
Perusohjeistus ennen vesille siirtymistä	Ohjeistetaan kurssilaiset melontaliivien ja aukkopeitteen käyttämisestä, kajakin säädöistä, perustavasta kajakin käyttäytymisestä ja käsittelemisestä sekä toiminnasta kaatumistilanteesta.
Ohjelma ja reitti	<p>Kurssit toteutetaan yhtäläisellä ohjelmarungolla. Runkoa voidaan tarvittaessa muokata olosuhteiden (sää ja osallistujien toiveet) mukaan.</p> <p><i>Ensimmäinen päivä.</i> Kurssi aloitetaan perehtymisellä melontaan lajina, seuratoimintaan sekä melonnassa käytettävään kalustoon ja varusteisiin. Tämän jälkeen siirrytään vesille. Harjoitellaan vesille menoa, tasapainoa kajakissa, kajakin saamista liikkeelle sekä rantautumista ja kaluston huoltamista vajalla.</p> <p><i>Toinen päivä.</i> Lähdetään heti vesille. Kerrataan edellisen päivän antia. Harjoitellaan melontatekniikkaa: tehokasta eteenpäin melomista, kajakin ohjaamista ja kääntämistä, sivuttaismelontaa sekä tuentoja. Noin puolet vesilläoloajasta on varattu ohjatuille ja valvotuille pelastautumis- ja pelastamisharjoitteille. Jokainen kurssilainen kaatuu kajakin kanssa vähintään kertaalleen. Ensimmäiset näytetään muutama mallisuoritus, jonka jälkeen kurssilaiset harjoittelevat pelastautumista ja pelastamista valvotusti pareittain. Näytetään ainakin eskimoita ja melakellukepelastautumista, kurssilaisetkin voivat kokeilla niitä.</p> <p><i>Kolmas päivä.</i> Tehdään pieni melontaretki Haukanniemeen, jossa käydään evästuolla. Harjoitellaan rantautumista luonnonrantaan. Retken aikana harjoitellaan esimerkiksi lauttautumista ja melontatekniikkaa sekä kerrotaan jokaisen henkilön oikeuksista ja melontaretkeilystä. Lopuksi on vielä mahdollisuus tehdä pelastautumisharjoitteita.</p>
Arvioidut riskit	<p>Suurin riskitekijä melontakurssilla on <u>kaatuminen kajakin kanssa</u> ja tästä seuraava <u>veden varaan joutuminen</u>. Aloittelevat melojat usein pelkäävät kaatumista erittäin paljon – erilaiset <u>paniikin kaltaiset oireet</u> ovat mahdollisia. Loukkaantuminen ja jopa <u>hukkuminen</u> ovat veden varaan jouduttaessa mahdollisia. <u>Hypotermian</u> vaara suhteellisen pieni lämpimän veden ansiosta. <u>Kylmettyminen</u> aina mahdollista Suomen oloissa.</p> <p>Erilaiset <u>nyrjähdykset</u>, <u>venähdykset</u> ja <u>muut loukkaantumiset</u> mahdollisia kajakin kanssa vesillä harjoiteltaessa ja erityisesti vesille mentäessä, rantauduttaessa ja luonnonrannalla liikuttaessa. <u>Eksymisen</u> riski minimaalinen Tuomiojärven vesistöissä – näkyvyys kurssilaisiin on yleisesti hyvä, Löylyjokea ja Tourujokea lukuun ottamatta. <u>Sairauskohtauksen</u> (diabetes, astma) sekä <u>lämpöhalvauksen</u> ja <u>nestehukan</u> riski aina olemassa.</p>
Mahdollisia vaarallisia tilanteita	Kajakkiin meno ja rantautuminen (liukastumiset, venäytykset), melontatekniikkaharjoitteet, erityisesti sivuttaismelonta ja tuennat (kaatumisriski), pelastautumisharjoitteet (kaatumisen pelko, panikoiminen, kylmettyminen), kovan tuulen aiheuttama aallokko (kaatumisriski).
Mahdollisia vaarallisia paikkoja	Löyly- ja Tourujoet (näkyvyys usein heikko, ongelmia ei välttämättä havaita), matalien rantojen läheisyys kaatumistilanteessa (pään voi iskeä pohjaan).
Liikkuminen	Meloessa pyritään liikkumaan mahdollisimman yhtenäisenä ryhmänä. Näkö- ja kuuloyhteys ohjaajiin on aina säilytettävä. Jonossa liikuttaessa ensimmäisenä ja viimeisenä kulkee ohjaaja.
Viestintä	Näkö- ja kuuloyhteys aina kurssilaisiin ja ohjaajiin. Tarvittaessa voidaan viestiä pilleillä, ohjaajilla sovittuna keskeiset signaalit. Tarvittaessa käytetään matkapuhelimia.
Ensiapu	Ohjaajilla on voimassa olevat EA-todistukset. Mukana vähintään yksi kattava EA-laukku. Tarvittaessa hälytetään lisää apua tai kuljetetaan loukkaantunut terveyskeskukseen.

Toiminta kaatumis-tilanteessa	Kaatumisia sattuu peruskursseilla yleensä useita. Pysytään rauhallisena. Muutaman ensimmäisen kaatumisen kohdalla ohjaajat reskuttavat opetusluonteisesti eli samalla näyttävät ja kertovat miten toimitaan. Jatkossa myös kurssilaiset voivat toimia reskuttajina. Jos kurssilaisella on vaikeuksia irtaantua kajakista tai jos kurssilainen hätääntyy, reskutuksen tekevät ohjaajat. Tarvittaessa voidaan hinata kurssilainen ja kajakki lähimmälle rannalle. Tarvittaessa vaihdetaan vaatteita lähimmällä rannalla ja annetaan energiapitoista syötävää. Pyritään jatkamaan kurssia normaalisti.
Toiminta eksymis-tilanteessa	Järjestetään etsintätoimet vastuuhjaajan johdolla.
Toiminta vakavassa onnettomuus-tilanteessa	Ensimmäisenä pyritään estämään lisävahingot. Vastuuhjaajan johdolla reskutetaan, annetaan ensiapua ja hälytetään tarvittaessa lisää apua (112). Vetäjä ei yleensä itse ensimmäisenä osallistu konkreettisiin pelastustoimiin. Koulutetut ohjaajat hoitavat yleensä varsinaiset pelastustoimet, ja avustavat ohjaajat tai kokeneet melojat huolehtivat sillä aikaa muista kurssilaisista.
Toiminta pelastautumis-tilanteessa	Tarvittaessa vakavassa vaara- tai onnettomuus-tilanteessa pelastaudutaan lähimmälle mannerrannalle.
Tapahtuman keskeyttäminen	Vakavan onnettomuus-tilanteen jälkeen ohjaajat sopivat keskenään, jatketaanko kurssia. Tarvittaessa ohjaajilla on myös oikeus keskeyttää kurssi yksittäisen kurssilaisen osalta.
Muuta huomioitavaa	-